

ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์สาธารณสุขและการประเมินผล

Research Centre for Health Economics and Evaluation

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

www.ReCHEE.org

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงระดับ CD4 การศึกษาแบบ Cohort

ในผู้รับประทานยาต้านไวรัสเอดส์ ภายใต้ระบบประกันสุขภาพในประเทศไทย

สุขุม เจียมตน¹ สุคนธा คงศิลป์กนกศักดิ์ วงศ์เป็ง² เพชรัตน์ ศิริสุวรรณ² กิติยา พรอม่อน² สิทธิกร รองสำราญ²

¹ภาควิชาตจวิทยา คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

²ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์สาธารณสุขและการประเมินผล คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล,

สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

ความสำคัญ ในผู้รับประทานยาต้านไวรัสเอดส์ สปสช.ได้กำหนดเอาไว้ในบุคคลที่มีการเจาะหาระดับ CD4 ทุกหกเดือน ระดับ CD4 เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญที่บ่งบอกถึงระดับของภูมิคุ้มกัน และ ยังเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญ ในการติดตามผลการรักษา แต่ในปัจจุบันยังไม่มีนโยบายให้ที่สนับสนุนด้านวิชาการในกลุ่มผู้รับบริการยาต้านไวรัส เพื่อให้เกิดการเพิ่มขึ้น ของระดับ CD4 การศึกษานี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงระดับ CD4 ในผู้รับประทานยาต้านไวรัสเอดส์ ซึ่งผลที่ได้ นอกจากจะเป็นประโยชน์ที่ทำให้เกิดความรู้ ในประเด็นดังกล่าว ยังอาจนำไปใช้ในการให้คำแนะนำว่ากลุ่มผู้รับยาประเภทใด ควรจะให้ความสนใจเป็นพิเศษ

วิธีการศึกษา: การศึกษานี้เป็นการศึกษาแบบ Cohort โดยทำการศึกษา ระหว่างเดือนมิถุนายน 2551 ถึงธันวาคม 2552 ในผู้รับประทานยาต้านไวรัสเอดส์ ภายใต้ระบบประกันสุขภาพในประเทศไทย จำนวน 823 คน ศึกษาในโรงพยาบาล 9 แห่งใน จังหวัดเชียงราย ขอนแก่น และสงขลา ข้อมูลได้มาจากการสัมภาษณ์ และ แจกฟรีเพิ่มปริมาณของ โรงพยาบาล ข้อมูล CD4 ได้จากการตรวจก่อน เข้าร่วมโครงการ เปรียบเทียบกับการตรวจครั้งที่ 2 หลังเข้าร่วมโครงการ การวิเคราะห์ใช้วิธี การหาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระหลายตัวแปรกับตัวแปร ตามค่าระดับ CD4 ว่ามีค่าเพิ่มขึ้นหรือลดลง ด้วย วิธี Multiple logistic regression การศึกษานี้ได้ผ่านการพิจารณา ด้านจริยธรรมการจากคณะกรรมการจริยธรรมของกระทรวงสาธารณสุข

ปัจจัย	รายละเอียด	Adjusted Odds Ratio	p-value	[95% Conf. Interval]	
				เพศ	อายุ
		1			
เพศ	หญิง	1.97	0.080	0.92	4.25
อายุ	ต่อ 1 ปีที่เพิ่มขึ้น	1.02	0.320	0.98	1.08
ระยะเวลาที่รับยาต้านไวรัส	ต่อ 1 ปีที่เพิ่มขึ้น	1.06	<0.001	1.03	1.09
ประเภทของยาต้านไวรัส	NNRTIs-base	1			
	PIs-base	0.30	0.041	0.09	0.95
ระยะเวลาที่ใช้เดินทาง	ต่อ 1 หน่วยที่เพิ่มขึ้น	1.00	0.318	0.99	1.01
เวลาที่ใช้ในการรับบริการ	ต่อ 1 หน่วยที่เพิ่มขึ้น	0.99	0.318	0.99	1.00

ผลการศึกษา: อาสาสมัครจำนวน 807 ราย จาก 823 ราย มีข้อมูล CD4 และ จำนวน 498 ราย มีข้อมูล CD4 ทั้งสองครั้ง เป็นชาย 388 คน และหญิง 435 คน อายุเฉลี่ย 39.6 ปี ผลจากการวิเคราะห์ด้วยวิธี Multiple Logistic Regression พบร่วปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับ CD4 ว่ามีค่าเพิ่มขึ้นหรือลดลง ได้แก่ ระยะเวลาที่รับยาต้านไวรัส และพบว่าระยะเวลาการรับยาต้านไวรัสเพิ่มขึ้น 1 ปี มี adjusted OR เท่ากับ 0.98 โดยที่ 95%CI มีค่าระหว่าง 0.97 กับ 0.99)

สรุปและวิจารณ์: ผลจากการศึกษาแสดงถึง โอกาสที่มีระดับ CD4 เพิ่มขึ้นในผู้ที่รับยาต้านไวรัสที่มีระยะเวลานานกว่า เท่านั้น อาจเป็นเพราะ ผู้ที่รับประทานยานานกว่า มีการกดระดับไวรัสเอดส์อย่างต่อเนื่อง ประกอบกับ การมีประสบการณ์ในการรับประทานยา และการได้รับคำแนะนำอย่างต่อเนื่องจากผู้ให้บริการ

ข้อเสนอแนะ: ผู้ให้บริการควรให้ความสนใจกลุ่มผู้ที่เพิ่งรับยาต้านไวรัส เพราะเป็นกลุ่มที่มีการเพิ่มของ CD4 น้อยกว่ากลุ่มที่รับประทานยาได้มาก่อนหนึ่งแล้ว โดยการให้คำปรึกษาในการรับประทานยาอย่างเป็นรูปธรรม เช่นการให้ความรู้ในเรื่องการรับประทานยาอย่างสม่ำเสมอ การสนับสนุนให้กลุ่มเครือข่าย มีบทบาทในการช่วยติดตาม ดูแล และให้กำลังใจผู้ที่เพิ่งได้รับยาต้านไวรัส